

บทคัดย่อ

สิ่งที่ถือเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการล้มละลาย คือกระบวนการพิจารณาและการมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด เนื่องจากเมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาด จะเป็นการเริ่มต้นของกลไกในกระบวนการล้มละลาย ซึ่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 14 บัญญัติว่า “ ในการพิจารณาคดีล้มละลายตามคำฟ้องของเจ้าหนี้ นั้น ศาลต้องพิจารณาเอาความจริงตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 9 หรือ มาตรา 10 ถ้าศาลพิจารณาได้ความจริงให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด แต่ถ้าไม่ได้ความจริงหรือลูกหนี้นำสืบได้ว่าอาจชำระหนี้ได้ทั้งหมด หรือมีเหตุที่ไม่ควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย ให้ศาลยกฟ้อง ” จะเห็นได้ว่าการพิจารณาให้ได้ความจริงนั้น เป็นวิธีพิจารณาที่ใช้ในคดีล้มละลายเป็นการเฉพาะ ซึ่งมีความแตกต่างจากวิธีพิจารณาในคดีอื่นๆ เช่น ในคดีอาญา ศาลต้องพิจารณาให้ได้ความจริงจนสิ้นสงสัยหรือในคดีแพ่ง ศาลพิจารณาโดยการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานของคู่ความทั้งสองฝ่าย ดังนั้น มาตราดังกล่าวเป็นการยืนยันถึงหลักที่ให้ศาลเข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบว่าบุคคลที่ถูกฟ้องมีหนี้สินล้นพ้นตัวอย่างแท้จริงเสียก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดได้

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของศาลที่มีต่อการพิจารณาและการมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด พร้อมวิเคราะห์บทบาทและหลักเกณฑ์ที่ศาลนำมาใช้ในการพิจารณาก่อนมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ตลอดจนเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อให้การดำเนินคดีล้มละลายภายใต้กระบวนการศาลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยการศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของศาลไทยกับศาลต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศฝรั่งเศส เพื่อค้นหาบทบาทของศาลที่เหมาะสมสำหรับคดีล้มละลาย

จากการศึกษาพบว่า บทบาทของศาลในวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย อาจพิจารณาได้ 2 ประการ ประการแรกคือ บทบาทเชิงรุกของศาลในวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย ได้แก่ การรับฟังพยานหลักฐาน , การพิจารณาคดีโดยจำเลยขาดนัด , การเรียกพยานหลักฐานมาสืบเอง และ การใช้ดุลพินิจเมื่อมีเหตุอื่นที่ไม่สมควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย ประการที่สองคือ บทบาทของศาลที่ปล่อยให้เป็นเรื่องเจตนาของคู่กรณีในวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย ได้แก่ การคุ้มครองชั่วคราวในระหว่างพิจารณาคดี และการตกลงประนีประนอมยอมความของคู่ความ

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าบทบาทของศาลเป็นไปในลักษณะเชิงรุกอย่างมาก แต่ก็พบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินคดีล้มละลายของศาล เนื่องจากในบางเรื่องศาลยังไม่ยอมเปลี่ยนแปลงทัศนคติและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของตนให้เป็นไปตามที่กฎหมาย

ได้ให้อำนาจไว้ ประกอบกับหลักเกณฑ์บางประการที่กฎหมายกำหนดยังขาดความชัดเจน และไม่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลายอย่างแท้จริง ทำให้การดำเนินคดีล้มละลายไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ท้ายที่สุดจึงได้สรุปเสนอแนะแนวทางตลอดจนวิธีการที่เหมาะสมเกี่ยวกับบทบาทของศาลในวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย เพื่อให้การดำเนินคดีล้มละลายบรรลุผลสมตามเจตนารมณ์